

دانشگاه پیام نور
واحد تهران غرب

پایان نامه برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد
رشته: اقتصاد گروه نظری

عنوان پایان نامه:

مقایسه توزیع درآمد در کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته با ملاحظات جهانی شدن

مریم امام جمعه

استاد راهنما:

خانم دکتر امینی میلانی

استاد مشاور:

خانم دکتر موسوی جهرمی

شماره _____
 تاریخ _____
 پست _____

دانشگاه امام خمینی
 دانشکده زبان و ادبیات فارسی
 تهران

جمهوری اسلامی ایران
 وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

واحد تهران غرب

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد خاتم مریم امام جمعه

دانشجوی رشته علوم اقتصادی - به شماره دانشجویی : ۸۹۰۰۶۷۲۷۹

تحت عنوان:

"مقایسه توزیع در آمد در کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته با ملاقات مکانی شدن"

جلسه دفاع با حضور داوران نامبرده به شرح ذیل در روز سه شنبه مورخ ۱۳۹۳/۰۷/۱۵ ساعت: ۰۹-۱۰ در محل ساختمان اصلی واحد تهران غرب برگزار شد و پس از بررسی پایان نامه مذکور با نمره به عدد ۱۹ به حروف نوزدهگانه و با درجه عالی مورد قبول واقع شد / نشد

هیات داوران:

امضاء	مرتبگی علمی	نام و نام خانوادگی	داوران
	استاد	خانم دکتر امینی میلانی	استاد راهنما
	رئیس	خانم دکتر موسوی جهرمی	استاد مشاور
	استاد	خانم دکتر باسیان	استاد داور
	رئیس	خانم دکتر موسوی جهرمی	نماینده تحصیلات تکمیلی

آیا پایان نامه مذکور نیاز به اصلاحات دارد؟ بلم (نصفه - نسبت گیر)

امضاء سردار امین میلانی

گواهی اصالت، نشر و حقوق مادی و معنوی اثر

اینجانب مریم امام جمعه دانشجوی ورودی سال ۱۳۸۹ مقطع کارشناسی ارشد رشته اقتصاد- نظری گواهی می نمایم چنانچه در پایان نامه خود از فکر، ایده و نوشته دیگری بهره گرفته ام با نقل قول مستقیم یا غیر مستقیم منبع و ماخذ آن را نیز در جای مناسب ذکر کرده ام. بدیهی است مسئولیت تمامی مطالبی که نقل قول دیگران نباشد بر عهده خویش می دانم و جوابگوی آن خواهم بود. دانشجو تأیید می نماید که مطالب مندرج در این پایان نامه (رساله) نتیجه تحقیقات خودش می باشد و در صورت استفاده از نتایج دیگران مرجع آن را ذکر نموده است.

نام و نام خانوادگی دانشجو

تاریخ و امضاء

اینجانب مریم امام جمعه دانشجوی ورودی سال ۱۳۸۹ مقطع کارشناسی ارشد رشته اقتصاد- نظری گواهی می نمایم چنانچه براساس مطالب پایان نامه خود اقدام به انتشار مقاله، کتاب، و ... نمایم ضمن مطلع نمودن استاد راهنما، با نظر ایشان نسبت به نشر مقاله، کتاب، و ... و به صورت مشترک و با ذکر نام استاد راهنما مبادرت نمایم.

ام و نام خانوادگی دانشجو

تاریخ و امضاء

کلیه حقوق مادی مترتب از نتایج مطالعات، آزمایشات و نوآوری ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه پیام نور می باشد.

ماه و سال

تقدیم به:

خدایی که آفرید جهان را، انسان را، عقل را، علم را، عشق را، و به همه کسانی که عشقان را در وجودم دید،

به پدر و مادر عزیزم که سراغ از تولد من هستند و محبت های بی دینشان هرگز فروکش نمیکند.

به همسر مهربانم که نشانه لطف الهی در زندگی من است و همواره مشوق و پشتیبانی محکم و مطمئن برایم بوده است.

به فرزندان دلبندم سارا، دسا، امیرعلی عزیزانم قلم لبریز از عشق شاست و خوشبختی شامتهای ارزویم.

پاسکزاری

پاس بیکران پروردگار یکتا را که، مستیمان بخشد و به طریق علم و دانش را، نمونه‌ان شد. بسی شایسته است تا پاسکزاری نمایم از اساتید محترم

سرکار خانم دکتر میلانی

به خاطر راهنمایی‌های بی‌دریغشان،

خانم دکتر موسوی

که زحمت مشاوره این رساله را متقبل شدند و

خانم دکتر پاسبان

که علاوه بر داوری پایان نامه نظرات ارزشمندی جهت پیشبرد این رساله ارائه نمودند،

بجانبین از، همسر عزیزم که در سایه همدلی و همیاری او به این منظور نائل شدم.

چکیده

توزیع درآمد یکی از عوامل تأثیرگذار بر عدالت اجتماعی و اقتصادی هر جامعه‌های محسوب می‌شود. همچنین تبعات اجتماعی و اقتصادی جهانی شدن، در سالهای اخیر از اهمیت بسیاری برخوردار بوده است. بر اساس مبانی نظری موجود و مطالعات انجام شده، عوامل بسیاری از جمله نرخ تورم، نرخ بیکاری، رشد اقتصادی و سایر متغیرها بر توزیع درآمد اثر دارند. در این تحقیق به دلیل اهمیت اجتماعی و اقتصادی مسئله توزیع درآمد و همچنین بروز پدیده جهانی شدن در دهه‌های اخیر، بررسی ارتباط بین جهانی شدن و توزیع درآمد در کشورهای گوناگون از اهمیت بالایی برخوردار است. هدف از انجام این مطالعه بررسی اثر جهانی شدن بر توزیع درآمد در دو گروه از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه بوده است. برای این منظور با استفاده از داده‌های مربوط به سالهای ۲۰۰۱ الی ۲۰۱۰ و به کارگیری روش اقتصادسنجی علاوه بر مورد آزمون قرار دادن نظریه u وارونه کوزنتس در ارتباط با توزیع درآمد، به بررسی اثر جهانی شدن بر توزیع درآمد در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه پرداخته شد. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که در هر دو گروه از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، عواملی همچون نرخ تورم و نرخ بیکاری، باعث نابرابرتر شدن توزیع درآمد میشوند. همچنین جهانی شدن باعث بهبود وضعیت توزیع درآمد در هر دو گروه از کشورها شده است. البته میزان اثرگذاری جهانی شدن بر بهبود وضعیت توزیع درآمد در هر دو گروه کشورهای در حال توسعه بیشتر از کشورهای توسعه یافته است.

واژگان کلیدی: توزیع درآمد، جهانی شدن، کشورهای توسعه یافته، کشورهای در حال توسعه

فهرست مطالب

۱	فصل اول: کلیات پژوهش
۲	۱-۱. مقدمه
۳	۲-۱. تعریف مساله
۸	۳-۱. فرضیه ها
۹	۴-۱. مدل مفهومی تحقیق
۹	۵-۱. تعریف نظری متغیر مستقل
۱۰	۶-۱. تعریف عملیاتی متغیر مستقل
۱۰	۷-۱. کاربردهای متصور از تحقیق
۱۰	۸-۱. هدف ها
۱۱	۹-۱. قلمرو تحقیق (زمانی ، مکانی ، موضوعی)
۱۱	۱۰-۱. روش انجام تحقیق
۱۱	۱-۱۰-۱. روش گردآوری اطلاعات
۱۱	۲-۱۰-۱. روش تجزیه و تحلیل داده ها
۱۲	۱۱-۱. سابقه و ضرورت انجام تحقیق
۱۶	فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق
۱۷	بخش اول: مبانی نظری
۱۷	۱-۲. مقدمه
۱۷	۲-۲. تعریف جهانی شدن
۱۸	۳-۲. تاریخچه شکل گیری جهانی شدن
۱۹	۴-۲. ماهیت جهانی شدن

- ۲-۵. ویژگی های جهانی شدن ۲۱
- ۲-۶. ابعاد جهانی شدن ۲۲
- ۲-۷. کشورهای در حال توسعه و جهانی شدن ۲۴
- ۲-۸. توزیع درآمد ۲۵
- ۲-۹. توزیع درآمد فردی و توزیع درآمد کارکردی ۲۶
- ۲-۱۰. روش های اندازه گیری نابرابری توزیع درآمد ۲۷
- ۲-۱۱. توزیع درآمد در تئوری اقتصادی ۲۹
- ۲-۱۲. اثر جهانی شدن اقتصاد بر توزیع درآمد ۳۰
- ۲-۱۲-۱. توزیع درآمد در کشورهای توسعه یافته ۳۵
- ۲-۱۲-۲. توزیع درآمد در کشورهای در حال توسعه ۳۶
- ۲-۱۲-۳. تاثیر آزاد سازی تجارت بر توزیع درآمد ۳۹
- ۲-۱۲-۴. تاثیر انتقالات تکنولوژی بر توزیع درآمد ۳۹
- ۲-۱۳. پیشینه ی تحقیق ۴۱
- ۲-۱۳-۱. مطالعات داخلی ۴۱
- ۲-۱۳-۲. مطالعات خارجی ۴۳
- ۲-۱۴. جمع بندی ۴۵
- فصل سوم: روش تحقیق ۵۴
- ۳-۱. مقدمه ۵۵
- ۳-۲. روش تحقیق ۵۵
- ۳-۳. تعاریف علمی و نظری تحقیق و سطوح سنجش آنها ۵۷
- ۳-۳-۱. تعریف نظری متغیر مستقل ۵۸

۵۸ ۲-۳-۳. تعریف عملیاتی متغیر مستقل
۵۹ ۴-۳. جامعه آماری
۵۹ ۵-۳. واحد آماری
۵۹ ۶-۳. روش نمونه گیری
۵۹ ۷-۳. روش و ابزار جمع آوری اطلاعات
۶۰ ۸-۳. روش استخراج و تجزیه و تحلیل اطلاعات
۶۱ فصل چهارم: برآورد مدل
۶۲ ۱-۴. مقدمه
۶۲ ۲-۴. آمارهای توصیفی
۶۶ ۳-۴. آزمون ریشه واحد
۶۶ ۱-۳-۴. آزمون ریشه واحد برای متغیرهای مدل اول (کشورهای در حال توسعه)
۶۶ ۲-۳-۴. آزمون ریشه واحد برای متغیرهای مدل دوم (کشورهای توسعه یافته)
۶۷ ۴-۴. آزمون F لیمر
۶۸ ۵-۴. آزمون هاسمن
۶۹ ۶-۴. ناهمسانی واریانس
۷۰ ۷-۴. برآورد مدل
۷۰ ۱-۷-۴. برآورد مدل اول
۷۲ ۲-۷-۴. برآورد مدل دوم
۷۳ ۸-۴. جمع بندی
۷۵ فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات
۷۶ ۱-۵. مقدمه

۷۶	۲-۵. خلاصه تحقیق.....
۷۸	۳-۵. بررسی فرضیات اصلی و فرعی تحقیق.....
۷۸	۱-۳-۵. بررسی فرضیه شماره یک.....
۷۸	۲-۳-۵. بررسی فرضیه شماره دو.....
۷۹	۳-۳-۵. بررسی فرضیه شماره سه.....
۷۹	۴-۳-۵. بررسی فرضیه شماره چهار.....
۷۹	۴-۵. جمع بندی و نتیجه‌گیری.....
۸۱	۱-۴-۵. خلاصه مهمترین نتایج.....
۸۱	۵-۵. پیشنهادات حاصل از تحقیق.....
۸۲	۶-۵. محدودیتهای تحقیق.....
۸۲	۷-۵. پیشنهادات برای مطالعات آتی.....
۸۳	پیوستها.....
۹۳	فهرست منابع.....
۹۳	الف-فارسی.....
۹۶	ب-غیرفارسی.....
۹۹	Abstract.....

فهرست جداول

- جدول ۴-۱. آماره های توصیفی مدل اول (کشورهای در حال توسعه برای سال ۲۰۰۱ الی ۲۰۱۰)..... ۶۴
- جدول ۴-۲. آماره های توصیفی مدل دوم (کشورهای توسعه یافته برای سال ۲۰۰۱ الی ۲۰۱۰)..... ۶۴
- جدول ۴-۳. ضرایب همبستگی مدل اول (کشورهای در حال توسعه)..... ۶۵
- جدول ۴-۴. ضرایب همبستگی مدل دوم (کشورهای توسعه یافته)..... ۶۵
- جدول ۴-۵. آزمون ریشه واحد برای متغیرهای مدل اول (کشورهای در حال توسعه)..... ۶۶
- جدول ۴-۶. آزمون ریشه واحد برای متغیرهای مدل دوم (کشورهای توسعه یافته)..... ۶۶
- جدول ۴-۷. آزمون F لیمر..... ۶۷
- جدول ۴-۸. آزمون هاسمن..... ۶۸
- جدول ۴-۹. برآورد ضرایب متغیرهای مدل اول (کشورهای در حال توسعه)..... ۷۰
- جدول ۴-۱۰. برآورد ضرایب متغیرهای مدل دوم (کشورهای توسعه یافته)..... ۷۲

فهرست شکل

- شکل شماره ۱: منحنی های لورنز..... ۲۷

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱. مقدمه

"رولاند رابرتسون" در تعریف جهانی شدن و سیاره‌ای شدن جهان، آنرا مفهومی می‌داند که به تراکم جهان، تشدید آگاهی درباره جهان به‌مثابه یک کل (یعنی مردم به این درک برسند که جهان را چونان مکانی واحد بدانند)، وابستگی متقابل در قلمرو جهانی و آگاهی از یک‌پارچگی جهانی در قرن بیستم اشاره دارد (افروغ، ۱۳۸۷، ص ۲۵)؛ که در چنین جامعه‌ای برقراری ارتباط میان افرادی که به فاصله خیلی دور از هم زندگی می‌کنند، به‌همان راحتی میان همسایه‌ها خواهد بود. علی‌رغم همه‌ی اختلاف تعاریف، ویژگی "افزایش ارتباطات جوامع با یکدیگر و افزایش امکان اثرگذاری بر تصمیمات دیگر جوامع" در معرفی جهانی شدن، انکارناپذیر است. از این‌رو همراه با جهانی شدن درجه‌ی تأثیرپذیری اقتصاد داخلی، فرهنگ بومی و حاکمیت ملی بیشتر از عوامل خارجی است. البته جوامع می‌توانند به‌تناسب میزان حضور فعال در صحنه جهانی، اثرگذاری بیش‌تری نیز پیدا کنند؛ که کاملاً به نحوه موضع‌گیری، قدرت، مهارت و فعالیت آن‌ها بستگی دارد (نهاداندیان، ۱۳۸۳، ص ۲۳). جهانی شدن به صورت یک نیروی مسلط در عصر حاضر روابط مبتنی بر وابستگی متقابل ملت‌ها و دولت‌ها را شکل داده و فرصت‌ها و چالش‌های جدیدی را برای کشورهای مختلف از طریق آزادسازی اقتصادی، سرمایه‌گذاری خارجی، گردش سرمایه، تبادل اطلاعات، تغییرات تکنولوژیک و... ایجاد کرده است. جهانی شدن پدیده‌ای چند بعدی و قابل تسری در ابعاد گوناگون اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، حقوقی، فرهنگی، نظامی، فن‌آوری و همچنین عرصه‌های دیگری چون محیط زیست است. طبق تعریف بانک جهانی، پدیده جهانی شدن منجر به آزادی و توانایی افراد و بنگاه‌ها در تعامل اختیاری در معاملات اقتصادی با شهروندان سایر کشورها می‌شود. شاید بتوان گفت رشد سریع و بی‌سابقه فعالیت‌های اقتصادی بین کشورها در سال‌های اخیر از پیامدهای جهانی شدن است و گرایش کشورها به این پدیده، منجر به تأثیرپذیری اقتصاد تمامی کشورهای جهان اعم از موافق و مخالف شده است. بر این اساس، شناخت اثرات جهانی شدن جهت اجتناب از مضرات و بهره‌برداری از منافع آن ضروری است. توزیع درآمد از جمله متغیرهایی است که مطالعه در مورد تأثیر جهانی شدن بر آن الزامی به نظر می‌رسد. منظور از توزیع درآمد تشریح چگونگی سهم افراد یک کشور از درآمد ملی و

میزان نابرابری درآمد در یک کشور می‌باشد (جعفری صمیمی، ۱۳۷۱؛ ۷۱). عوامل موثر بر توزیع درآمد دو دسته‌اند. دسته اول عوامل مربوط به خصوصیات شخصی افراد نظیر سن، تحصیلات، جنسیت و... است و دسته دوم عواملی هستند که به ساختار اقتصادی-اجتماعی جامعه نظیر دولت، سطح اشتغال و تورم بر می‌گردند. در سال‌های اخیر تاثیر جهانی شدن بر توزیع درآمد در کشورهای در حال توسعه مورد توجه خاص قرار گرفته است (میلانویچ^۱، ۲۰۰۳؛ ص ۲). از تبعات جهانی شدن، آزادسازی اقتصادی است که بر حسب شرایط اولیه هرکشور اعم از موجودی عوامل تولید، نهادها و تنظیمات سیاستی نظیر قوانین کار حاکم، اتحادیه‌های کارگری، تامین خدمات دولتها، خصوصی‌سازی و... اثرات متفاوتی بر توزیع درآمد خواهد گذاشت (مالک، ۱۳۸۴، ص ۲۳). اما بیشتر پژوهش‌های انجام شده، تاثیر جهانی شدن را بر توزیع درآمد در کشورهای در حال توسعه، منفی می‌دانند. از آن جمله می‌توان به پژوهش‌های ابونوری (۲۰۰۳)، ولسچو (۲۰۰۴)، بایتینکورت (۲۰۰۵)، باسو (۲۰۰۶)، یاموتی و تیتل (۲۰۰۷) و برگ و نیلسون (۲۰۱۰) اشاره نمود. در واقع این پژوهش سعی بر آن دارد تا جهانی شدن را از دو نقطه مورد بررسی قرار دهد. کشورهای توسعه یافته و کشورهای در حال توسعه. نتایج تحقیق می‌تواند تاثیر جهانی شدن را در دو قطب مختلف مورد بررسی قرار دهد و در نتیجه می‌توان به دلایل نارسایی توزیع درآمد در کشورهای در حال توسعه دست یافت. هدف این فصل بررسی تاثیر جهانی شدن بر توزیع درآمد می‌باشد. این فصل برآن است تا کلیات پژوهش در مورد تاثیر جهانی شدن اقتصاد بر توزیع درآمد میان کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه مورد مطالعه قرار دهد. بیان مسئله، فرضیه‌ها، مدل پژوهش و تعریف عملیاتی و مفهومی متغیرها، از مواردی است که در این فصل بدان پرداخته می‌شود.

۲-۱. تعریف مساله

جهانی‌شدن به‌عنوان یک مفهوم در ادبیات مربوط به علوم اجتماعی، دارای تعاریف متفاوت و متعددی بوده و به‌دلیل اهمیت و گستردگی حوزه مفاهیم آن و با توجه به برداشت، تفسیر و تعبیرهای هر پژوهش‌گر از پدیده‌های اجتماعی و تأثیرات محیطی، تفاسیر و تعاریف مختلفی دارد. اما به‌طور

¹ Milanovic

کلی در نظریاتی که چنین مفهومی را به انحاء مختلف مطرح می‌کنند، جهانی شدن حرکت به سوی یک جامعه جهانی واحد است که در آن، قید و بندهایی که بر روابط اجتماعی و فرهنگی سایه افکنده، از بین می‌رود و گویا عمدتاً یک جامعه و یک فرهنگ و تمدن در سراسر سیاره زمینی مستقر خواهد شد و به تعبیر دیگر، جهان فشرده شکل می‌گیرد (بیات، عبدالرسول و دیگران، ۱۳۸۶؛ ص ۲۴۷)

در واقع جهانی شدن با آزاد سازی بیشتر اقتصاد بین الملل، یکپارچگی بازارها در مقیاسی جهانی، و حرکت به سوی جهانی بدون مرز همراه بوده است که همه اینها به افزایش مبادلات و مراودات جهانی منجر شده است. در چند دهه اخیر، جهانی شدن از عوامل مختلفی سرچشمه گرفته است. یکی از این عوامل، پیشرفتهای تکنولوژی یک بوده است که هزینه های حمل و نقل و ارتباطات و هزینه های پرداخت، انباشت و باز یافت اطلاعات را بشدت کاهش داده است. دوم کاهش هزینه های معلول تحولات الکترونیک بویژه انقلاب ریز تراشه ها در چند دهه اخیر بوده است. برخی جلوه های این تکنولوژی جدید عبارتند از پست الکترونیک و اینترنت. اکنون رایانه های قابل حمل ۲۰۰۰ دلاری به مراتب قویتر از رایانه های ۱۰ میلیون دلاری ۲۰ سال قبل است (عالم زاده، ۱۳۹۱). شاید هیچ وجهی از جهانی شدن اقتصادی به اندازه اثرات روزافزون تجارت بر توزیع درآمد مورد شک و شبهه قرار نگرفته است. دلایلی برای اثبات این مطلب اقامه شده است که جهانی شدن اقتصاد هم در کشورهای توسعه یافته و هم در کشورهای در حال توسعه باعث ایجاد نابرابری درآمدی عظیمی گشته است. ایالات متحده نیز از جمله کشورهایی است که در آنجا نابرابری درآمدی گسترش زیادی یافته است (ساش^۱، ۱۹۹۸، ص ۷). در طول ۲۵ سال گذشته اقتصاد بین المللی بر روی دو نوع تجارت تمرکز داشته و آن‌ها را مورد بررسی قرار داده است: تجارت بین صنایع^۲ و تجارت داخل صنایع^۳. نوع اول زمانیست که فرض کنیم ایالات متحده خودروهای تولیدی خود را به اروپا بفروشد و در مقابل خودروهای اروپایی را وارد کند که این نوع تجارت، بر منافع حاصل از تخصصی شدن تحت بازده به مقیاس فزاینده^۴ تأکید دارد. ایالات متحده می‌تواند اتومبیل‌های اروپایی تولید کند ولی این کار را نمی‌دهد زیرا هزینه تولید بعضی مدل‌های اتومبیل آمریکایی و صادرات آن به اروپا و در مقابل

^۱ Sachs

^۲ Inter-Industry

^۳ Intra-Industry

^۴ Increasing-Return to Scale

واردات اتومبیل اروپایی کمتر می‌باشد(ساش، ۱۹۹۸، ص ۸). نوع دوم به صورتی است که همه در آن برنده می‌باشند. مصرف‌کنندگان آمریکایی و اروپایی از حجم تولید بالا بهره برده و هیچ کس از کمبود درآمد چه به صورت نسبی و چه به صورت مطلق ضرر نمی‌بینند. تجارت بین صنایع حالتی است که ایالات متحده کالاهای با تکنولوژی برتر را به آسیا صادر می‌کند و در مقابل، کالاهای "کاربر" را از آسیا وارد می‌کند. در این حالت، تشویق به تجارت به دلیل گوناگونی محصولات صورت می‌پذیرد. ایالات متحده کالاهایی را تولید می‌کند که مهارت و سرمایه فیزیکی نقش مهمی در آن ایفا می‌کند مثل تجهیزات ارتباطات تلویزیونی و کالاهایی را وارد می‌کند که نیروی کار در تولید آن‌ها نقشی اساسی دارد مثل لباس. تئوری بیان می‌کند که هر دو کشور از منافع حاصل از تجارت-بهره‌مند می‌گردند اگرچه کارگران هر دو کشور ممکن است به خاطر رقابت بر سر دستمزد پایین تا حدودی زیان ببینند. به عنوان مثال کارگران آمریکایی که به تولید کفش و لباس مشغول هستند ضرر می‌بینند و از دیگر سو کارگران ماهر آسیایی که مشغول کار هستند به خاطر واردات کالاهای سرمایه‌بر، به سرعت از گردونه خارج می‌گردند(ساش، ۱۹۹۸، ص ۱۲).

اثر جهانی شدن بر توزیع درآمد در سطح جهان، توجهات زیادی را در دهه ی گذشته به خود اختصاص داد. بیشتر نگرانی‌ها، در مورد تاثیر بر دستمزدها در کشورهای توسعه یافته همچون ایالات متحده، اروپای غربی و باقی کشورهای ثروتمند بوده است(اسلاتر و اسواگل، ۱۹۹۷؛ اسکات ۲۰۰۱؛ لیجور و تنگ، ۱۹۹۹؛ به نقل از میلانویچ ۲۰۰۵، ص ۲۱)^۱. بیشتر پژوهش‌هایی که تاکنون انجام شده است، بر روی این مورد تمرکز داشته اند که چگونه جهانی شدن بر توزیع درآمد از طریق تفاوت در رشد سرانه تاثیر گذار می‌باشد(میلانویچ، ۲۰۰۴؛ سالای مارتین^۳، ۲۰۰۲؛ به نقل از میلانویچ ۲۰۰۵، ص ۲۱). در واقع موضوع تاثیر جهانی شدن بر توزیع درآمد، اخیراً مورد توجه پژوهش‌گران قرار گرفته است(کورینا و کیسکی^۴، ۲۰۰۲؛ به نقل از میلانویچ ۲۰۰۵، ص ۲۱). تحلیل‌های اقتصادی ثابت کرده است که اثرات تغییر اقتصادی، از جمله اصلاحات بازار و افزایش ادغام بین‌المللی، بر روی

¹ Milanovic

² Slaughter and Swagel 1997; Dluhosch 1998; Schott 2001; Lejour and Tang 1999

³ Milanovic 2004; Sala-i-Martin 2002

⁴ Cornia and Kiiski 2002

توزیع درآمد در کشورهای درحال توسعه تاثیر بیشتری می گذارد(برمان و دیگران^۱، ۲۰۰۳؛ رابرتسون^۲، ۲۰۰۰؛ به نقل از میلانویچ ۲۰۰۵، ص ۲۱). امروزه رشد اقتصادی اغلب به عنوان تضاد با فقر در ارزیابی اقتصادی کشورها نظر گرفته می شود، اما ارتباط منفی بین رشد اقتصادی و عدم برابری در توزیع درآمد توسط سیاستگذاران نادیده گرفته می شود. افزایش عدم برابری در توزیع درآمد، رشد اقتصادی را تهدید و باعث افزایش فقر می گردد. براساس گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۱۰، توزیع درآمد سرانه در کشورهای توسعه یافته مانند ایالات متحده، هلند و کانادا، ۳۳۰۰۰ دلار در سال، و در کشورهای توسعه نیافته مانند هند و بنگلادش، بین ۱۰۰۰ تا ۳۰۰۰ دلار بوده است(بانک جهانی، ۲۰۱۰)^۳.

متغیرهایی که در این کار مد نظر قرار داده شده است، تولید ناخالص ملی، نرخ بیکاری، نرخ تورم، صادرات، واردات و شاخص جهانی شدن می باشند.

اما تولید ناخالص داخلی اثر مثبت بر توزیع درآمد داشته؛ در حالی که تورم، بیکاری، درآمدهای نفتی و مخارج جاری دولت، اثر منفی بر توزیع درآمد داشته و وضعیت را بدتر کرده است(جرجرزاده و اقبالی، ۱۳۸۴؛ به نقل از فلاحتی و دیگران، ۱۳۸۸، ص ۱۱۷). همچین برین و پنالوسا^۴(۱۹۹۹) به بررسی نقش بی ثباتی اقتصاد کلان(انحراف استاندارد نرخ رشد تولید ناخالص داخلی) در نابرابری درآمد در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، طی زمان ۱۹۹۰-۱۹۶۰ پرداختند. آنها به این نتیجه رسیدند که بی ثباتی بیشتر، ضریب جینی و سهم ۲۰ درصد بالایی از درآمد را افزایش و سهم بقیه ۲۰ درصدها را کاهش می دهد(برین و پنالوسا، ۱۹۹۹؛ به نقل از فلاحتی و دیگران، ۱۳۸۸، ص ۱۱۲). اما در مورد صادرات باید گفت که توزیع درآمد ناشی از افزایش صادرات و سرمایه گذاری بخش های کشاورزی و صنعت بر درآمد نشان می دهد که افزایش تقاضای بخش کشاورزی بیشترین تأثیر مثبت را بر توزیع درآمد دارد و بخش های معدن، صنعت و خدمات در رتبه های بعدی قرار دارند. بعلاوه به جز تقاضای بخش های کشاورزی و کالاهای بی دوام، تقاضای نهایی سایر بخش ها

¹ Behrman and others

² Robertson

³ World Bank

⁴ Breen penalisa

تأثیر منفی بر توزیع درآمد دارد از طرف دیگر این دو بخش بیشترین تأثیر منفی را بر توزیع درآمد افراد صاحب سرمایه به جای می‌گذارند (دباغ و پرمه، ۱۳۸۲؛ ص ۱۳۹ تا ۱۶۸).

همچنین ارتباط بین تورم و نابرابری درآمدی از دیدگاه نظری شفاف نیست. اثر تورم بر نابرابری را می‌توان مطابق با نظر بایلر به صورت زیر خلاصه کرده: نخست، درآمد نسبی کارگرانی که از درآمدشان در برابر تغییر سطح قیمت‌ها محافظت می‌کنند (کارگران درونی) نسبت به گروهی که از درآمد هایشان محافظت نمی‌کنند (کارگران بیرونی) افزایش می‌یابد بر این پایه توزیع درآمد نابرابرتر می‌شود. دوم، درآمد هر دو گروه به صورت مطلق کاهش می‌یابد. سوم، در زمانی که سیاست‌های دولتی به جهت کاهش فقر در گروه کارگران بیرونی اعمال می‌شود (برای مثال: گرفتن مالیات از ثروتمندان و انتقال آن به فقرا) این سیاست‌ها عموماً برای جلوگیری از شکاف توزیع درآمد ناشی از تورم نارسا هستند. دلیل این امر این است که معمولاً تعداد دریافت‌کنندگان پرداخت‌های انتقالی (بیرونی‌ها) بیشتر از تعداد پرداخت‌کنندگان مالیات (درونی‌ها) است. بر این پایه می‌توان انتظار داشت که اثر برابرگرهای مالی در زمانی که تورم تغییری در نابرابری درآمد ایجاد می‌کند بسیار ضعیف یا حتی منفی باشد (ابونوری و خوشکار، ۱۳۸۶؛ ص ۷۲). بر اساس مطالعات تجربی انجام شده نظیر مطالعه ابونوری و خوشکار (۱۳۸۶)، افزایش نرخ بیکاری سبب نابرابرتر شدن توزیع درآمد خواهد شد. همچنین جهانی شدن و افزایش تجارت خارجی منجر به استفاده از مزیت نسبی شده و می‌تواند باعث افزایش تولید ملی شود و از این طریق روی توزیع درآمد اثرگذار باشد. البته اثر گسترش تجارت خارجی بر توزیع درآمد در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه می‌تواند متفاوت باشد (گرچی و برهانی پور، ۱۳۸۷، ص ۱۰۱). از این رو می‌توان برخی از مهمترین عوامل موثر بر توزیع درآمد را تولید ناخالص داخلی، نرخ بیکاری، نرخ تورم و شاخص جهانی شدن برشمرد. همچنین جونگ اون لی^۱ نیز به بررسی اثر جهانی شدن بر توزیع درآمد در کشورهای اروپایی پرداخته است. مدل پانل وی شامل ۱۴ کشور اروپایی می‌باشد که طی دوره ۱۹۹۲-۱۹۵۱ تخمین زده شده است. در این مدل از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و میزان شدت تجاری (تولید ناخالص داخلی / (صادرات + واردات)) به عنوان شاخص‌های جهانی شدن و از ضریب جینی به عنوان شاخص توزیع درآمد استفاده شده است. طبق

¹ Lee J.E.

نتایج این مطالعه افزایش میزان سرمایه گذاری مستقیم خارجی نابرابری درآمدی را افزایش داده است. به نظر لی ورود سرمایه گذاری مستقیم خارجی به یک کشور ممکن است شرایط کارگران ماهر را بهبود بخشیده و گروه های پردرآمد ایجاد کند اما لزوما درآمد گروه های دیگر را کاهش نمی دهد(لی^۱، ۲۰۰۶، ص ۷۹۱ تا ۷۹۶). این پژوهش برآن است تا به بررسی اثر جهانی شدن بر توزیع درآمد در کشورهای منتخب توسعه یافته و در حال توسعه بپردازد. هدف این مقاله بررسی تاثیر جهانی شدن بر توزیع درآمد در کشورهای عضو گروه دی هشت شامل ایران، اندونزی، بنگلادش، پاکستان، ترکیه، مالزی، مصر و نیجریه می باشد. این کشورها که در مقیاس جهانی در حال توسعه محسوب می شوند، دارای تفاوت های نسبی در مقایسه با اعضای خود گروه می باشند و از نظر میزان توسعه یافتگی در سطوح مختلفی قرار دارند و با توجه به اینکه از اعضای سازمان کنفرانس اسلامی نیز هستند تحقیق و بررسی وضعیت اقتصادی آنها امری ضروری است. در این تحقیق با استفاده از داده های اخذ شده از بانک جهانی تاثیر آزادسازی تجاری بر توزیع درآمد در هشت کشور مذکور طی سال های ۲۰۰۰-۲۰۱۰ مورد آزمون تجربی قرار می گیرد.

۱-۳. فرضیه ها

۱-۱-۳ فرضیه های اصلی

- الف) جهانی شدن باعث بهبود وضعیت توزیع درآمد در کشورهای توسعه یافته می شود.
- ب) جهانی شدن باعث بهبود وضعیت توزیع درآمد در کشورهای در حال توسعه می شود.

۱-۲-۳ فرضیه های فرعی

- الف) فرضیه U وارونه کوزنتس در کشورهای توسعه یافته تأیید می شود.
- ب) فرضیه U وارونه کوزنتس در کشورهای در حال توسعه تأیید می شود.

¹ Lee,